

УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ
МАЙБУТНЬОГО

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Аналіз за видами економічної діяльності»

КАФЕДРА БІЗНЕСУ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРАВА

<https://uft.in.ua/>

Телефон: +38 (073) 047-26-26

E-mail: info@uft.in.ua

Викладач – Клименко Тетяна Вікторівна, к.е.н., доцент, зав. кафедрою бізнесу, адміністрування та права

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»					
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»					
Назва освітньо-професійної програми	«Менеджмент»					
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)					
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова/вибіркова)	вибіркова					
Мова викладання	Українська					
Форма навчання	Семестр викладання	Обсяг навчальної дисципліни	Лекції (годин)	Практичні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Підсумковий контроль
Денна	5-8 семестр	120 год, 4 кредитів ЄКТС	32	32	56	Диференційований залік
Заочна	5-8 семестр		10	10	100	

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Анотація дисципліни	Предметом дисципліни є теоретичні та практичні аспекти системного економічного аналізу діяльності підприємств із врахуванням їх галузевої специфіки (КВЕД). Курс зосереджений на методичному інструментарії аналізу ресурсного забезпечення (трудові, основні, матеріальні ресурси) та комплексному оцінюванні ефективності їх використання (продуктивність, віддача основних засобів тощо). Ключове місце займає аналіз витрат, собівартості, обсягів реалізації та факторний аналіз формування прибутку від основної діяльності і рентабельності виробництва. Головне завдання – виявлення внутрішніх резервів для підвищення ефективності діяльності, що є підґрунтям для прийняття якісних управлінських рішень
Мета і завдання дисципліни	Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні в майбутніх фахівцях системи знань, умінь та навичок щодо проведення комплексного економічного аналізу діяльності підприємств із врахуванням галузевих особливостей, виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності їх функціонування та обґрунтування рекомендацій щодо оптимізації господарської діяльності та визначення напрямів подальшого розвитку
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	Здатність до критичного пошуку, обробки, узагальнення та аналізу економічної та статистичної інформації з врахуванням її галузевої специфіки. Здатність до системного та абстрактного мислення, необхідного для розв'язання складних прикладних завдань у сфері оцінки ефективності господарської діяльності. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення та розробляти рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності на основі результатів проведеного кількісного аналізу. Здатність ідентифікувати, вимірювати та мобілізувати внутрішні резерви підвищення ефективності діяльності підприємства.
Результати навчання	Знати теоретичні основи та застосовувати методичний інструментарій економічного аналізу, включно з методами факторного аналізу, для оцінки результатів діяльності. Визначати інформаційну базу аналізу, її вимоги та здійснювати адаптацію аналітичних процедур з врахуванням організаційно-технологічної специфіки різних видів економічної діяльності. Проводити комплексний економічний аналіз основних виробничих і фінансових показників, що відображають галузеві особливості функціонування підприємств. Оцінювати ефективність використання ключових ресурсів (трудова, матеріальна, основних засобів та іншого капіталу), що визначають специфіку галузі. Набути навичок вимірювання, оцінки та мобілізації внутрішніх резервів підвищення ефективності та розробляти обґрунтовані рекомендації для оптимізації господарської діяльності.

Навички Soft skills	<p><i>Комунікативні навички:</i> вміння презентувати та захищати результати економічного аналізу галузевих показників та виявляти виявлених резервів; співпраця та командна робота при обговоренні галузевих кейсів та вирішенні практичних завдань; конструктивне сприйняття зворотного зв'язку та внесення коректив у свою аналітичну роботу.</p> <p><i>Лідерські та організаційні компетенції:</i> прийняття рішень на основі аналізу діяльності підприємств та результатів оцінки їх ефективності; орієнтація на результат у виконанні практичних завдань і проектів, спрямованих на мобілізацію резервів та підвищення ефективності діяльності; здатність ефективно планувати час для підготовки до занять та самостійної роботи; ініціативність у пошуку додаткової інформації та пропозиціях щодо покращення економічних показників підприємств різних ВЕД.</p> <p><i>Інтелектуальні навички:</i> критичне мислення при оцінці економічних показників ефективності та загальної економічної ситуації в конкретному секторі; пошук, аналіз та інтерпретація фінансових даних галузевих економічних даних з різних джерел, зокрема статистичної звітності; гнучкість мислення та креативність у підходах до розв'язання складних економіко-аналітичних задач, зумовлених специфікою виду діяльності.</p>
Методи навчання	<p>Опанування змісту навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення лекційних і практичних занять із використанням традиційних та інтерактивних методів навчання, зокрема мультимедійних презентацій, аналізу практичних ситуацій, колективних обговорень, роботи в малих групах і консультацій з викладачем. У процесі навчання застосовуються такі засоби: інформаційні (підручники, навчальні та методичні посібники, у тому числі в електронній формі; звітність підприємств); дидактичні (таблиці економічних показників, навчальні презентації, приклади розрахунків і кейси); технічні (ноутбуки, мультимедійне обладнання, аудіовізуальні засоби, засоби телекомунікацій). Для формування та закріплення практичних навичок використовуються програмні засоби аналітичної обробки даних, що забезпечують виконання розрахунків, аналіз і візуалізацію економічних показників.</p>
Матеріально-технічні ресурси	<p>Ноутбук. Мультимедійний проектор. Доступ до глобальної мережі Internet. Хмарні технології підтримки освітнього процесу: Google Classroom / Moodle (підтримка практичних занять). Google Meet / Zoom (онлайн-лекції, практичні заняття)</p>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОНСУЛЬТАЦІЇ	
Відповідно до окремого графіка	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів	Зміст модулів
Змістовий модуль 1. Організаційно-методичні засади економічного аналізу та оцінка резервів	Тема 1. Теоретичні та організаційні засади проведення економічного аналізу. Сутність економічного аналізу та його роль у дослідженні результатів різних видів економічної діяльності. Принципи економічного аналізу. Основні категорії економічного аналізу. Види економічного аналізу. Організація економічного аналізу на підприємствах різних галузей.
	Тема 2. Інформаційна база економічного аналізу. Інформаційне забезпечення економічного аналізу з урахуванням специфіки різних видів економічної діяльності. Вимоги до економічної інформації. Властивості інформаційної системи економічного аналізу. Форми відображення результатів економічного аналізу.
	Тема 3. Методичний інструментарій економічного аналізу. Система аналітичних показників та їх класифікація. Метод та методика економічного аналізу в контексті галузевої специфіки. Методи первинної обробки та представлення даних в економічному аналізі. Абсолютні, відносні та середні величини. Види факторних моделей. Методи розширення та скорочення факторних моделей. Методи детермінованого факторного аналізу.
	Тема 4. Резерви підвищення ефективності господарської діяльності. Сутність, класифікація та галузеві особливості різновидів резервів підвищення ефективності. Принципи виявлення та мобілізації резервів. Методика вимірювання та оцінки резервів.
Змістовий модуль 2. Особливості аналізу господарської діяльності підприємств за видами економічної діяльності	Тема 5. Економічний аналіз діяльності торгівельних підприємств. Організація аналітичної роботи на торговельному підприємстві. Аналіз роздрібного товарообороту. Факторний аналіз роздрібного товарообороту. Аналіз товарного забезпечення. Аналіз оптового товарообороту за загальним обсягом, складом і структурою. Особливості методики факторного аналізу оптового товарообороту. Аналіз витрат обігу торгових організацій. Аналіз ефективності діяльності торгових організацій. Резерви нарощування товарообороту та шляхи раціоналізації руху товарів.
	Тема 6. Економічний аналіз діяльності будівельних підприємств. Галузеві особливості аналізу господарської діяльності в будівництві. Аналіз обсягу, структури та якості будівельно-монтажних робіт (БМР). Аналіз основних засобів в будівництві: аналіз стану основних засобів, аналіз використання будівельних машин і механізмів. Аналіз трудових ресурсів в будівництві. Аналіз собівартості будівельної продукції (робіт, послуг).
	Тема 7. Економічний аналіз сільськогосподарських підприємств. Організація аналітичної роботи на сільськогосподарських підприємствах. Аналіз використання

земельних ресурсів. Аналіз виробництва валової та товарної продукції. Аналіз трудових ресурсів, продуктивності і фонду оплати праці. Аналіз забезпеченості основними засобами. Аналіз використання машинно-тракторного парку.

Тема 8. Економічний аналіз діяльності автотранспортних підприємств.

Організація аналітичної роботи на автотранспортних підприємствах. Аналіз виконання плану перевезень вантажів і пасажирів. Аналіз експлуатаційних показників. Аналіз руху, стану та ефективності використання основних засобів АТП. Аналіз використання трудових ресурсів АТП. Аналіз собівартості транспортних послуг та витрат на їх надання. Напрями підвищення ефективності діяльності автотранспортних підприємств.

Тема 9. Економічний аналіз діяльності підприємств сфери послуг.

Теоретичні основи, принципи та інформаційна база аналізу діяльності підприємств сфери послуг. Аналіз обсягу, динаміки та структури реалізованих послуг. Аналіз якості та конкурентоспроможності послуг. Аналіз витрат та собівартості послуг. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів (людського капіталу). Аналіз використання основних засобів та матеріальних ресурсів. Характеристика резервів підвищення економічної ефективності діяльності підприємств сфери послуг.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.
2. Даценко Г., Коцеруба Н., Крупельницька І., Кудирко О., Лобачева І. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Вінниця: Київ. нац. торг.-екон. ун т. Вінниц. торг.-екон. ін-т, 2021. 416 с.
3. Єршова Н. Ю. Економічний аналіз : навч. посібник. Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків, 2023. 190 с.
4. Паршин Ю.І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу: навч. посіб. Дніпро: «ФОРМ Дробязко С.І.», 2020. 180 с.
5. Приймак С.В. Аналіз господарської діяльності. Практикум : навчальний посібник. Львів, 2022. 277 с.
6. Посилкіна О.В. Аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / О.В. Посилкіна, О. В. Козирева, Я. М. Деренська. Харків: Вид-во НФаУ, 2019. 398 с.
7. Управлінський аналіз бізнесу (за видами економічної діяльності):навчальний посібник / І. М. Парасій-Вергуненко, К. О.Назарова, В. Ю. Гордополов, К. В. Безверхий, В. Д. Гоцуляк, М. О. Нежива, В. С. Негоденко. Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2024. 586 с
8. Ярова В.В., Велієва В.О. Теорія економічного аналізу: навч. посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Харків. ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. 2021. 115 с.

Допоміжна література:

1. Адамська І.Є. Аналіз підходів та методів оцінки вартості будівельних підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. 2020. Вип. 38. С. 87 91. URL: <http://surl.li/cyjjp>

2. Адлер О.О., Лесько О.Й. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2019. 115 с.
3. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник / за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової. Київ: "Центр учбової літератури", 2013. 384 с.
4. Антипіна О.В., Неділько А.А., Скорін Ю.І. Порівняльний аналіз сучасних методів прогнозування економічних показників торговельного підприємства. Системи обробки інформації. 2020. Вип. 1. С. 26-31. URL: <http://surl.li/arydu>
5. Банківська система : підручник / М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.
6. Близнюк А. О. Аналіз загроз економічній безпеці підприємствам транспортної галузі. Економіка транспортного комплексу. 2022. Вип. 40. С. 35-43.
7. Бозуленко О. Я. Організація торгівлі : навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2021. 240 с.
8. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Економічний аналіз: навч. посібник. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.
9. Губар Л.С. Економіка будівництва : навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2014. 560 с.
10. Дмитрієв І.А., Іванілов О.С., Шевченко І.Ю., Кирчата І.М. Економіка підприємств автомобільного транспорту: навч. посіб. для самост. роботи та поточного контролю знань студентів ЗВО / Харків: ФОП Бровін О.В., 2018. 308 с.
11. Дмитрієв І.А., Левченко Я.С. Транспортне підприємство: навч. посіб. Харків: ФОП Бровін О.В., 2018. 308 с.
12. Економіка будівельного підприємства : підручник / авт. кол.: Т.О. Окландер, І.А. Педько, О.Л. Камбур [та ін.]. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 363 с.
13. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
14. Економіка та організація торговельних підприємств: практикум. Навч. посібник / М.В. Семикіна, Л.Д. Запірченко, С.С. Матієнко та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. Семикіної М.В. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2020. 212 с.
15. Економічний аналіз за видами діяльності: навч. посіб. / Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. Одеса: ОНЕУ, Кримполіграфпапір. 2018. 181 с.
16. Економічний аналіз: нав. посіб. / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк та ін.; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чкмаченка. Київ: КНЕУ, 2015. 556 с.
17. Єгорова О.В., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник Ю.М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
18. Кваско А.В., Передерієнко Н.І. Аналіз фінансово-економічної діяльності поліграфічних підприємств: підручник. Київ: КПІ ім. І. Сікорського», 2017. 381 с
19. Кіндрацька Г.І., Загородній А.Г., Кулиняк Ю.І. Аналіз господарської діяльності : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 320 с.

20. Клименко Т.В. Методичні підходи до оцінювання ризиків підприємством. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доп. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 25 листоп. 2022 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. 138 с. С. 63-65.

21. Клименко Т.В., Беляков С.В. Наукові підходи до оцінювання кадрового потенціалу підприємства. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах євроінтеграції : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Миколаїв, 22 трав. 2023 р.). Миколаїв : МНАУ, 2023. 272 с. С. 153-156.

22. Клименко Т.В., Золотарьова А.С. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємства. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 27 листоп. 2020 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2020. 128 с. С. 35-36.

23. Клименко Т.В., Мельникович Н.С. Аналітичне забезпечення управління платоспроможністю підприємства. Юність науки – 2023: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства : збірник тез Міжнар. наук.-практ. конф студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 26-27 квіт. 2023 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2023. С.170-172

24. Корецька С.О., Познаховський В.А., Карпан Т.С. Аналіз виробничо-економічної діяльності автотранспортного підприємства: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2013. 158 с.

25. Мазур Н.А., Семенець І.В., Лопашук І.А. Економіка торговельного підприємства : навч. посібник.. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 192 с.

26. Мельник Т.А., Сибірцев В.В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.

27. Мулик Т.О., Федоришина Л.І. Організація аналітичної роботи в сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 236 с.

28. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств: монографія / Р.Ф. Бруханський, М.К. Пархомець, П.Р. Пуцентейло [та ін.]. Тернопіль: Крок, 2015. 300 с.

29. Олійник Т.Г., Мельник І.О., Горобченко О.А. Економіка аграрного виробництва : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2019. 105 с.

30. Організація та управління пасажирськими перевезеннями: підручник / Маруніч В.С., Шморгун Л.Г. та ін.; за ред. доц. В.С. Маруніч, проф. Л.Г. Шморгуна. Київ: Міленіум, 2017. 528 с.

31. Павелко О.В. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності будівельних підприємств: методика та особливості проведення. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2020. Вип. 1. С. 168 187. URL: <http://surl.li/aryfd>

32. Павелко О.В. Функції та принципи економічного аналізу фінансових результатів будівельних підприємств як інструменти забезпечення якості аналізу. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2019. Вип. 4. С. 182 199. URL: <http://surl.li/aryfa>

33. Павлік І. Модель організації економічного аналізу в обліково-аналітичній системі суб'єкта господарювання аграрного сектору економіки. Економічний аналіз. 2020. Т. 30, № 1(2). С. 108-117. URL: <http://surl.li/aryeg>

34. Петрига О. М., Яворська Т.І., Прус Ю.О. Економіка аграрного підприємства: навч. посіб.; за ред. О.М. Петриги, Т.І. Яворської. Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. 498 с.

35. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: затв. Постановою Правління НБУ від 30 черв. 2016 р. №351. URL: <http://surl.li/aqwab>

36. Синькевич Н. І. Економічний аналіз: курс лекцій / укл.: Н.І. Синькевич. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018. 97 с.

37. Смачило В.В., Шуміло О.С., Халіна В.Ю. Аналіз стану персоналу в сфері будівництва. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 41. С. 150-156.

38. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

39. Kathleen B. Hass (2011). The enterprise business analyst: developing creative solutions to complex business problems. Berrett-Koehler Publishers. URL: <http://surl.li/ilary>

40. Krishna G. Palepu, Paul M. Healy, Sue Wright, Michael Bradbury, Jeff Coulton (2020). Business Analysis and Valuation: Using Financial Statements. 3-rd edition. Business & Economics. Cengage AU. 384 p. URL: <http://surl.li/aruul>

Інформаційні джерела та Internet-ресурси:

1. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Електронний архів ЗВО «Університет трансформації майбутнього»: веб-сайт. URL: https://repository.uft.in.ua/index.php/omp/library_catalog

3. Міністерство фінансів України: веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

4. Національна бібліотека ім. В. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://nbuv.gov.ua/>

5. Національний банк України: веб-сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
65 – 79	C	
55 – 64	D	задовільно
50 – 54	E	

35 – 49	FX		незадовільно з можливістю повторного складання				
1 – 34	F		незадовільно з можливістю повторного вивчення дисципліни				
ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ							
Поточне оцінювання Мін. – 30 б. Макс. – 50 б.	денна форма навчання			заочна форма навчання			Підсумковий контроль Мін. – 20 б. Макс. – 50 б.
	кількість	бал (за одиницю)	всього балів	кількість	бал (за одиницю)	всього балів	
Робота на практичних заняттях	16	2	32	5	2	10	
Презентація та захист результатів виконаних індивідуальних завдань	1	8	8	2	8	16	
Модульні контрольні роботи	2	5	10	2	5	10	
Розрахунково-аналітична робота	-	-	-	1	14	14	
Всього			50			50	
			100				